

1. Een vreemde trein

‘Zo jongen, eindelijk vakantie!’ Meester Visser drukt Laurens de hand. ‘Daar heb je vast naar uitgekeken. Of niet?’

‘Zeker, meester!’

‘Heb je nog plannen?’

‘Ik mag vader helpen met de aanleg van de nieuwe weide voor de steenbokken.’

‘Aha, dat lijkt me een leuke klus. Steenbokken zijn mooie dieren. Ik kan er uren naar kijken. Het is wonderlijk hoe ze op de meest steile wand kunnen klimmen alsof het een peulenschil is.’

‘U mag komen kijken als het af is’, belooft Laurens.

‘Hoef ik dan geen entreekaartje te betalen?’ De ogen van de meester twinkelen.

‘Nee hoor, als u via ons huis komt, hoeft het niet.’

‘Ik zal het onthouden. Bedankt dat je me vanmiddag geholpen hebt met het vegen van het plein. Fijne vakantie, hè!’

Laurens Bakker pakt zijn schooltas en loopt op een drafje het lokaal uit. De zomerse zonnestrallen komen hem tegemoet als hij door de grote deuren van de school naar buiten gaat. Hij zuigt zijn longen vol frisse lucht. Uitgelaten maakt hij een sprongetje. De komende zes weken hoeft hij geen rekensommen te maken, geen zinnen te ontleden en geen grammatica te bestuderen. Hij mag elke dag vader in de dierentuin helpen met klusjes en als die klaar zijn, kan hij ongestoord genieten van de capriolen die de apen en andere dieren maken.

Zijn vader is de directeur van Artis. Al zo lang Laurens zich kan herinneren, wonen ze in de directeurswoning van het park. Dit huis staat op de grens van de dierentuin en de gewone straatweg.

Elke dag ziet Laurens vanuit het keukenraam de honderden bezoekers door het park lopen. Als hij 's avonds in zijn bed ligt, hoort hij de luipaarden brullen. Zijn klasgenoten zijn maar wat jaloers. Een luid getoeter schrikt hem op. Hij kijkt in de richting van het geluid en ziet een donkergroene legerauto aan komen stuiven. Er zitten drie mannen met Duitse helmen in. De wagen remt en draait dan met een hoge snelheid de hoek van de singel om. Meteen rijdt hij weer vol gas verder.

Laurens slingert zijn tas over zijn schouder en begint te rennen. Hij slaat de straat in waarin de auto is verdwenen. Waarom hebben die Duitsers zo'n haast? Als hij snel is, kan hij hen misschien wel bijhouden! Zijn schoenen bonken over de straatstenen. Lompe schoolschoenen zijn het, denkt hij gefrustreerd. Gelukkig kunnen die de komende weken in de kast blijven staan. Als hij op zijn werkschoenen door de dierentuin loopt, voelt hij zich veel fijner.

In de smalle straten van de Amsterdamse grachtengordel is het een gezellige drukte. Kinderen spelen op de stoep. Vrouwen halen de was van de lijnen. Een kleine hond rent blaffend op Laurens af. Hij hapt naar de indringer die daar zo wild aan komt rennen. Laurens geeft hem geen aandacht. In de verte kan hij nog nét de legerwagen zien rijden. Aan het einde van de straat slaat de auto linksaf. Laurens versnelt zijn pas. De Duitsers rijden in de richting van de dierentuin ...

Met moeite weet Laurens een jongetje te ontwijken dat met knuistjes vol zwarte aarde uit een huis komt stappen. Het kereltje schrikt en zet een keel op.

'Hé lomperik, wil je weleens oppassen? Je bent hier niet de enige in de straat.' Een vrouw verschijnt achter de kleine jongen in de deuropening. Ze schreeuwt met een schelle stem naar

Laurens. Die haalt zijn schouders op en rent onverstoorbaar door.

Wat zijn de moffen van plan? Is er iets aan de hand in de buurt van de dierentuin? Gaan ze iemand arresteren? De oorlog duurt nu al twee jaar. In zijn saaie schoolleventje heeft hij er nog maar weinig van gemerkt. Natuurlijk duiken er in de straten altijd en overal Duitsers op, maar die laten hem met rust. Stiekem hoopt hij dat er nu eindelijk iets spannends zal gebeuren, zodat hij de oorlog van dichtbij kan meemaken. Maar hij past er wel voor op om dat tegen iemand te vertellen.

Een scherpe steek schiet door zijn zij. Dapper bijt hij zijn tanden op elkaar. Niet aan denken nu. Als hij even later het einde van de straat bereikt en linksaf wil gaan, ziet hij de auto nergens meer. Teleurgesteld mindert hij vaart en loopt uiteindelijk op een sukkeldrafje verder naar huis. Hij schopt tegen een losliggend steentje. Dat ketst met een harde tik tegen een paaltje langs de weg. Wat jammer dat hij nou niet heeft kunnen zien waar die Duitsers heen gaan! Misschien had hij wel iets belangrijks kunnen ontdekken. In zijn dagdromen heeft hij al meerdere keren een plan bedacht om tegen de vijanden te vechten, zodat de koningin weer veilig terug kon komen. Maar in werkelijkheid is er nog niets van terechtgekomen. Hier en daar gaan er geruchten dat het ondergrondse verzet tegen de Duitsers groeit, maar daar kunnen ze natuurlijk geen schooljongens gebruiken. Zal hij zelf iets ondernemen? Maar waar moet hij beginnen?

In de nauwe straten van de wijk die vlak bij de dierentuin ligt, is het een levendige boel. Moeders haasten zich om hun kinderen naar binnen te halen.

Een vrouw roept vanuit een hoog raam naar twee jongens die

op de stoeprand zitten. 'Samuël, Jacob! Het is tijd om je te wassen! Naomi en Rebekka moeten ook nog, dus opschieten!' Met een zucht staat het tweetal op om naar het smalle herenhuis te gaan.

Laurens kijkt hen na. Hij loopt iets dichters langs de huizen om de naam op de deur te kunnen lezen. Familie Meijer heten ze. Hij weet dat het een Joodse naam is. Aan het begin van de wijk staat ook met grote letters op een houten bord aangegeven dat hier Joden wonen. Vanavond begint voor hen al de sabbat. Daarom moesten die jongens natuurlijk vlug naar binnen om zich te gaan wassen. Meneer Cohen, vaders vaste werknemer, gaat op vrijdagmiddag ook altijd eerder naar huis. Terwijl Laurens verderloopt, leest hij de namen op verschillende andere voordeuren. Vaak ziet hij de naam Cohen, Polak of Frank staan. Een paar minuten later is hij vlak bij Artis gekomen. Hij hoeft nu alleen nog maar door de dierentuin te lopen en dan is hij thuis. Maar dan staat hij stil. In de verte klinkt het vage gerommel van de spoorbaan. Het lijkt alsof er een zware trein aankomt. Vlug rent hij de ingang van het dierenpark voorbij naar de hoek van de straat. Daar kan hij uitkijken over het rangeerterrein dat achter Artis ligt. Dat is een grote parkeerplaats voor treinwagons die tijdelijk niet gebruikt worden.

In de verte ziet hij een trein naderen. Deze remt met een piepend geluid en rijdt vervolgens langzaam het rangeerterrein op. De locomotief wordt ontkoppeld. De gesloten goederenwagons blijven staan. Vervolgens komen er groene legerauto's aanrijden. Laurens krijgt een schok van opwindning. Een van die wagons is de auto die hem zojuist voorbij kwam stuiven! De soldaten springen naar buiten en lopen op de wagons af. Ze openen de deuren om de inhoud te inspecteren. Laurens gaat op zijn

tenen staan om een glimp op te vangen van wat er in de trein zit. Het zal vast niet om een lading aardappels gaan. Daarvoor zullen de Duitsers niet zo veel soldaten sturen. Maar wat dan wel? Bewakers in groene uniformen lopen het rangeerterrein op en stellen zich op rondom de trein.

Inmiddels blijven er meer mensen stilstaan om te kijken. Hij hoort hen zacht mompelen. 'Daar heb je die moffen weer. Zie ze eens paraderen. Er zitten vast wapens of zoiets in die trein.' Laurens kijkt nog eens naar de grauwe trein. Hij stelt zich voor dat er grote dozen met pistolen en geweren in staan. In de andere wagon ligt vast allemaal munitie. Misschien zijn er ook nog granaten en bommen. Wilde gedachten komen bij hem op. Kon hij maar een manier bedenken om de trein te saboteren! Of om de munitie te stelen ... Dat kan het verzet vast goed gebruiken. Wat zou hij dan een grote held zijn!

Maar als hij naar de vele soldaten kijkt, zet hij het idee uit zijn hoofd. Het lukt nooit om langs hen heen te komen. Teleurgesteld draait hij zich even later om en loopt naar de ingang van Artis. Toch laat het idee hem niet los. Wat als hij een plan kon bedenken?